ئەمەکناسی و پاڵانەوەی کورد لەبەرامبەر چاکەی دۆستەکانیدا.. ڕەسوڵ بێسکێنی

بەهۆی هەڵکەوتەی شوێنی نیشتمانەکەی، کورد بەدرێژایی مێژوو باشترین خزمەتی بە فارس و تورك و عەرەب کردووە، بابەزیانی خۆشی تەواوبووبێ، لەسەردەمی تازەشدا سەرەڕای دراوسێکانی باشترین خزمەتی بەوڵاتە ڕۆژئاوییەکان کردووە، کەچی لەدوای ڕاپەڕین و بەتایبەت لەم ساڵانەی دواییدا، بەردەوام لەگوتاری سیاسییە باڵاکانی هەرێم بەرگوێمان دەکەوێ:"سوپاسی فڵان وڵات دەکەین لەڕۆژی تەنگانەدا بەهانای گەلی ئێمەوە هاتوون"، و "داوا دەکەین لەیارمەتیدانی گەلەکەمان زیاتر بەردەوام بن"، دووبارەکردنەوەی بەردەوامی ئەم وشانە، وای کردووە ئەم کارە لەبەرچاوی زۆربەماندا ئاسایی بێ و تەنانەت لایەنی باشە بنوێنێ. لەوانەیە مەبەستی سیاسییەکانیش هەرئەمەبێت، سەرەڕای پیشاندانی چاکەخوازی و ئەمەگناسی، خۆشیان وادەنوێنن ئەوان چاکەی دۆستانیان لەبیرناکەن، بەڵام لەڕاستیدا نەگونجاوە سوپاسگوزاری چاکەی خەڵك بیت و چاکەی خۆت بۆ ئەوان لەبەرچاونەگری.
لەڕاستیدا کێشەکە نەلێقەوماوی و بێ دەرەتانی کورد و نە ئەمەك و وەفاداری دەسەڵاتدارانی کوردە، نەچاکەخوازی و خەمخۆری ئەوانی تربووە، نەئێمە قەرزارباری چاکەی ئەوانین و نەئەوانیش بۆ بەرامبەر چاکەیان لەگەڵ ئێمەداکردووە، بەڵکو ئەوە شتێکی سروشتیە، جیهان لەسەر بنەمای هاوکاری و بەرژەوەندی دوولایەنە وەستاوە، بەڵام ئایا هەر ئەوان چاکەیان لەگەڵ ئێمە کردووە و ئێمە گەلێکی دەستوپێ سپین و هیچ چاکەییەکمان بۆ ئەوان نییە؟، ئەی بۆ کەس باسی چاکەی ئێمە لەگەڵ ئەوان ناکات، یاخود دنیا دەستی بۆ دەستە و ئەوان خاوەن دەسەڵات و ئێمە لاوازین، هەر چاکە و نمەکی ئەوان بەسەر ئێمەوە دیارە و کار و چاکەی ئێمە بۆ ئەوان بادەیبات، ئەی بەهەدەڕچوونی چاکەی ئێمە لەگەڵ ئەوان، بێمنەتی ئەوانە، یاخود لاوازی و شەرمنی و تێکشکاوی ڕۆحی سەرکردە و سیاسیەکانی کوردە؟.

بێگومان هەندێك دەوڵەت و کەسایەتی سیاسی و مرۆڤدۆستی جیهانی، وەك: مادام میتەران، یاخود ڕۆژنامەنووسی مرۆڤدۆست و چالاك وەك: کریس کۆچێرا و ڕێکخراوی مرۆڤدۆستی جیهانی وەك مافی مرۆڤ و میدڵ ئێست وۆچ … هتد، هەن، بەهەر هۆکارێك بێت، سۆز و میهرەبانیان

بەرامبەر گەلەکەمان ئەنجامداوە و چاکەی زۆریان بەسەرمانەوە هەیە، ئێمەش وەك ئەرکێکی ئەخلاقی پێویستە ئەمەکناسی خۆمان دەربڕین و سوپاسگوزاربین، بۆ ئەو مرۆڤدۆستی و چاکەخوازیەیان، بەڵام ناکرێت هەڵوێستی دەوڵەتانیش بەهەمان پێوەر لەبەرچاوبگرین، چونکە لەوانەیە کەم دەوڵەت بتوانن ئەوە بسەلمێنن، ئەو کێشە و ڕەخنەی تووشی خۆیان کردووە، تەنیا لەبەر چاوی کاڵی کوردبووە، هەر دوورنەڕۆین بەرژەوەندی ئەمریکا و هاوپەیمانەکانی لەگەڵ ڕۆژئاوای کوردستان یەکی دەگرتەوە و ئەمریکا هاوکاری کوردانی ڕۆژئاوابوو، لەبەرامبەردا تورکیای ئەندامی ناتۆ و دۆستی دێرینەی هەڕەشەی لەئەمریکا کرد، پەیوەندی سیاسی و دیبلۆماسیان گرژی تێکەوت، تەنانەت بەدژی ئەمریکا پەیوەندی لەگەڵ ڕووسیای ڕکابەری ئەمریکا برەوپێدا و ئەمریکا لە هاوکاری کورد بەردەوام بوو.

بەڵگە نەویستە بەرژەوەندی سیاسی لایەن و دەوڵەتان لەسەر بنەمای بەرژەوەندی دوو لایەنە وەستاوە، لەڕابردوودا کەم نەتەوەی جیهان ئەوەندەی کورد بەدبەخت و بێ پشتوپەنابووە، هەربۆیە دەگوترێ دۆستی کورد تەنیا شاخەکانیانە، زۆرجار دوژمنانی بەتاك و گەلە کۆمەکێ زوڵمیان لەکورد کردووە، ڕێکەوتنامەی تایبەتیان لەسەر چەوساندنەوە و لەناوبردنمان ئەنجامداوە، کەسیش نەبووە ڕێگا لەو کارە بگرێت، تەنانەت لە 1988، کەساڵی بێ کەسی و بێ پشتیوانی و نەهامەتیەکانی کوردبوو، بەعس بڕیاری ئەنفال و لەناوبردنی کوردی دابوو، بەڵام یەك دەوڵەتی دیموکرات و مرۆڤدۆستی جیهان بچوکترین ناڕەزایان دەرنەبڕی، جگەلە کۆماری ئیسلامیی ئێران، وەك پێشتر بەهانای هاووڵاتیانی بەشمەینەتی کوردی باشوورەوە هات، جێگای سوپاس و پێزانینە، بێگومان ئەویش تەنیا لەبەرچاوی کاڵی کورد نەبووە، بەڵکو زۆر بەرژەوەندیی سیاسی و چەکداریی پەیوەندیداری خۆی هەبووە. کۆماری ئیسلامی بەرژەوەندی خۆی لەهاوکاریی شۆڕشی کوردی باشووردەبینیەوە، کوردی باشوور دوژمنی دوژمنەکەی بوو، لەکاتی شەڕی عیراق – ئێران، لەبەرامبەر هێزی سوپای عیراق لەسنووری کوردستان ئێران گیری خواردبوو، نەیدەتوانی سنوورەکان تێپەڕێنی، بۆ یەکەمجار ڕێکەوتنی کورد لەگەڵ ئێران، لەسنووری حاجی ئۆمەران کاری سەربازی هاوبەش لەنێو سنووری عیراقدا ئەنجام درا و سەرکەوتنی بەدەستهێنا، دیارە کورد باجەکەیشی داو بەعس تۆڵەیی خۆی بەئەنفال کردنی بارزانیەکان ڕشت، هەروەها ئێران بەهاوبەشی لەگەڵ کورد توانی هەڵەبجە بگرێ و لە قوڵایی خاکی عیراق بیرە نەوتەکانی کەرکوك وێران بکات و شەڕێکی دەرونی گەورە لەگەڵ ڕژێمی سەدام بکات، لەلایەکی تر بەشێکی کوردستانی داگیرکراو لەبن دەستی ئێرانە،

کوردانی ڕۆژهەڵات بەرگریان لەو پارچەی خاکی کوردستان دەکرد، بۆ بەدەستهێنانی مافی چارەی خۆنووسین، بەڵام هەر کورد خۆی لوتکە بەلوتکەی ژێردەستەڵاتی شۆڕشی کوردی بەخوێنی لاوەکانی خۆی بۆ ئێران وەرگرتەوە، سەرەڕای ئەوانەش ئێران پێویستی بەوە هەبوو لەڕێگای پشتیوانی کوردانی عیراق سەدام و لایەنگرانی لەبەرچاوی جیهان ڕسوابکات، لەسەردەمی تازەشدا ئێران هاوکاری هەرێمی کوردستانی کرد، لەدژی هێزەکانی داعش لەهێرش کردن بۆ سەر هەولێر، ئەمەش بووە هۆی پاراستنی هەولێر لەپەلاماری داعش، دواتریش بەهەرهۆکارێك بوو، ئێران لەڕاگەیاندنەکاندا بەتوندی ئەمەی بەسەرچاوی هەرێم دادایەوە، ئەم کارەی ئێران زۆر بەئاسایی وەرگیرا، چونکە دەسەڵاتداران و سیاسیەکانی هەرێم هەمیشە زەبوونی خۆیان و چاکەی ئەوانی تریان بەرامبەر بە کورد دەربڕیوە، ئەگینا لەڕاستیدا ئاوانییە، بەڵێ ئێران هەولێری پاراست لەپەلاماری داعش، بەڵام ئەمە چەندە سوودی بۆ هەرێم هەبووە، بۆ ئێران سوودی کەمترنییە، چونکە ئێران دەوڵەتێکی خاوەن پێگە و فەرهەنگێکی سیاسی قوڵە، دەزانێت ئەگەر هەرێمی کوردستان بکەوێتە ژێر دەسەڵاتی داعش خەتەری لەهەمووان زیاتر بۆ سەر ئێران هەیە، چونکە وەك ئەوەی دەوترا داعش بۆ مەرامی تایبەت دروست کراوە، ئەو کاتە ئێران بۆ ئەو خاوەن مەرامانە دەبووە پارووەیەکی چەور، یان لانی کەم سەرئێشەیەکی زۆری بۆ ئێران دروست دەکرد، بەڵام وەك وتمان ئێران وڵاتێکی پڕ پێشینە و خاوەن فەرهەنگی سیاسیە نەیدەویست داعش ببێتە دراوسێی ئێران، لەبەرئەوە باشترین کار ئەوەیە لەهەولێر ڕێگای لێ بگرێت و نەهێڵێت لەئێران نزیك ببێتەوە، ئەو کاتە دەتوانێت بەئارەزووی خۆی بەرامبەر بەداعش بجەنگێت لەڕێگای هاوکاری بۆ دۆستەکانی، ئەمەش دوو مەبەست دەپێکێ، لەلایەك شەڕی گروپی دژەمرۆیی داعش لەخۆی دووردەخاتەوە، لەلایەکی تریش ئەو هاوکارییەی پێشکەش بەدۆستەکانی دەکات، جێگای خۆی دەگرێت و ئەوان سوپاسگوزاردەکات، کەواتە: ئێران تەنیا لەبەر خاتری چاوی کاڵی کورد نەبووە،هاوکاری هەولێری کردووە لەدژی پەلاماری داعش، ئەی کەواتە بۆچی ئێمە تەنیا چاکەی ئەوان لەبەرامبەر خۆمان دەبینین و چاکەی خۆمان بەرامبەر بەئەوان نابینین، ئەنجامەکەی هەر ئاوای لێ دێت، دەتوانین سەدان نموونەی لەم شێوەیە بێنینەوە، کەواتە هاوکاری ئێران بۆ کوردی باشوور بێ بەرامبەرنەبووە، بەڵکو ئەو هاوکارییە بەزیادەوە خزمەتی بەرژەوەندییەکانی ئێرانی کردووە. ئەی کەواتە بۆچی سیاسییەکانی هەرێم لەهەر بۆنەیەکدا دەرفەت دێنن سوپاسگوزاری خۆیان بۆ ئێران دەرببڕن و چاکەی ئێران بەسەرچاوی خەڵکی باشووری کوردستاندا بدەنەوە، تەنانەت سەرۆکی هەرێم لە دواسەفەری ئەمجارەشدا

سوپاسگوزاری خۆی بۆ ئێران دەربڕی و کوردی بەبەشێك لە شۆڕشی ئێران ناوبرد، هیچ قەیدی نییە، وتمان کورد نەتەوەیەکی ئەمەکناسە و چاکەی دۆستەکانی لەبیرناکات، ئەی بۆچی قەت باسی ئەوە ناکەن، کوردی باشوور ئەوهەموو خزمەتە گەورەیان بەبەرژەوەندییەکانی ئێران کردووە.

دەربارەی وڵاتانی ڕۆژئاواش، بەمێژووی تازەدا بچێرەوە زۆربەی دەوڵەتەکان لەسەردەستی ئەوان یان بەئاگاداری ئەوان دروست بوون، بەڵام ئەوەی دەوڵەتانی ڕۆژئاوا بەکوردیان کردووە، لەوانەی ڕۆژهەڵات زیاتر نەبێت کەمترنییە، گەر هاوکاری کوردیشیان کردبێ بۆ بەرژەوەندی خۆیان نەبووە، هەر کاتێکیش بەرژەوەندیەکەیان بەئامانج گەیشتبێ، یەکسەر کشاونەتەوە و وازیان لەهەموو شتێك هێناوە، بۆ نموونە: لەحەفتاکانی سەدەی ڕابردوو عیراق خەریك بوو ڕوو لەسۆڤیەت وەرگێڕێ، لەبەرامبەردا سۆڤیەتی قەڵای سۆشیالیستی و پشتیوانی گەلانی ژێردەستە و چەوساوە، مەنگۆلیای دۆستی هاندا بڵێت داواکاری کورد دەباتە نەتەوە یەکگرتووە، بەڵام کاتێ عیراق بای دایەوە لای ڕووسیا، ئەو باسە داخرا و هەرگیز جارێکی تر باس نەکرایەوە.

کاتێك ڕژێمی سەدام حسێن ڕووخا، کورد هەناسەیەکی ئارامی وەرگرت و ڕووخانی ڕژێمی سەدام بۆ کورد دەرفەتێکی زێرین و سەردەمێکی تازەی حوکمڕانیی کوردی داهێنا، کە لەسایەی دەسەڵاتی ئەمریکادا لەدڕندەترین دوژمنی سەردەم ڕزگاری بوو، پەرلەمان و حکومەتی هەرێم هاتنەکایە، بەڵام هەر بەوەندە ئێمە کەوتینە ژێر قەرزاری ئەمریکا و تەواو، ئەی ئەو هەموو پشتگیریی و دڵسۆزییەی کورد لەکام خانەی بەرژەوەندیدا پۆلێن دەکرێ، سەرەڕای سەربڕینی شۆڕشی چواردەساڵەی ئەیلول لەلایەن ئەمریکا و دۆستەکانی، دواتریش سەرکردەکانی کورد هەر بەئاواتی پەیوەندی و ئاوڕلێدانەوەیەکی ئەمریکا سەریان نایەوە، سەرەڕای ئەوەش کورد هەمیشە داخوازی پەیوەندی لەگەڵ ئەمریکا بووە، تەنانەت ئەمریکییەکانیش ئەوە دەزانن کورد دۆستێکی دڵسۆزی ئەمریکایە، لەوانەیە یەکێك لەهەرە کارەکتەرە چالاکەکان کورد بووە، پێش ڕووخانی سەدام، بۆ نزیك کردنەوە و یەکانگیرکردنی ئۆپۆزسیۆنی عێراقی لەگەڵ ئەمریکا و پشتیوانی مەیدانیی لەناو عیراقدا، لەڕاماڵینی هێزەکانی سەددام باشترین دڵنیایی بۆ ئەمریکا لەلای کوردبووە، دوای داگیرکردنی عیراقیش کورد باشترین هاوکاری ئەمریکا و هاوپەیمانان بووە، بۆ دابین کردنی ئاسایشی هێزەکانی ئەمریکا، مەگەر تائێستاش باشترین شوێنی ئارام بۆ ئەمریکییەکان، نەك هەر لەعێراق، بەڵکو لەزۆربەی ڕۆژهەڵاتی

ناوەڕاست باشووری کوردستان نییە؟
کوردستان بۆ ئەمریکا بایەخی زۆری هەیە، لەدوای ڕاپەڕین یەکێك لە سیاتمەدارانی ئەمریکا سەردانی هەرێمی کوردستانی کرد و دواتر لە وتارێکدا ڕایگەیاند، بایەخی باشووری کوردستان بۆ ئەمریکا، وەکو ژوورێکی دووپەنجەرە وایە، پەنجەرەیەکی بەسەر ڕۆژهەڵات و پەنجەرەیەکیش بەسەر ڕۆژئاوادا دەڕوانێت، دواتریش دەربارەی بایەخی هەرێمی کوردستان بۆ ئەمریکا ئۆباما بۆخۆی گوتی "هەولێر لەبەر بەرژەوەندییەکانی ئەمریکا بۆ ئێمە هێڵی سوورە".

ئەوەی ماوەتەوە ئاماژەی پێ بدەم سەردەمی گروپی دژە مرۆیی داعش و یارمەتیدانی ئەمریکا بۆ کورد، لەو شەڕەدا ئەمریکا پشتگیریی سەربازی و ئاسمانی پێشکەش بەکوردکرد، بەڵێ ئەمە ڕاستە و دەبێ سوپاسگوزاربین، بەڵام گروپی ترسناکی داعش مەترسیەکی گەورە بوو لەسەر مرۆڤایەتی، بەگەواهی زۆر لایەنی جیهانی، کورد قارەمانانە لەبەرامبەر داعش وەستا و خوێنێکی زۆری لاوەکانی لەو پێناوەدا بەخشی، هەرخۆشمان لەزمانی ئەوانەوە دەمانوت: کورد لەبری هەموو جیهان شەڕی تیرۆر دەکات، سەرەڕای هەموو ئەوانەش کاتێك ئەمریکا لەکێشە درێژخایەنەکانی عیراق نیگەران بوو، خۆی ڕایگەیاند، ئەگەر لەعیراق بکشێنەوە هێزەکانیان دەبەنە هەرێمی کوردستان، بەڵام هەمیشە چاکەی ئەوان لەبەرامبەر ئێمەدا وەبیردەهێنرێتەوە.
ئەوەی مایەی سەرنجە لە جیاتی گرنگی و بایەخی ستراتیژیی کوردستان و دڵسۆزی کورد بەچاوی بێگانەکاندا بدەینەوە، بۆیان ڕوون بکەینەوە ئێمە دۆست و دڵسۆزی ئێوەین، ئێوە دەبێت پشتگیری ئەو دۆستە دڵسۆزەی خۆتان بکەن، تا ڕادەی ڕزگاربوونی کۆتوبەندی ژێردەستەیی، بەڵام سیاسیەکانی ئێمە هەمیشە تەنیا باسی چاکەی ئەوان و سوپاسگوزاری ئێمە بۆ ئەوان دەکەن، لە کاتێکدا زۆربەی جار چاکە و هاوکاری ئەوان هۆکاری دڵسۆزی ئێمە و بەهۆی خزمەتەکانی پێشووتری ئێمە بووە، یاخود یەکانگیربوونی بەرژەوەندییەکانی خۆیان هاوکاری ئێمەیان کردووە.

ئەو منەتباری و خۆبەکەمزانینەی کورد، لەبەرامبەر بێگانەکان، دەمێکە درێژەی هەیە، ئەگەر ئەو هەستەی بەپاڵەوان کردنی بێگانە و خۆبەقوربانی زانین و بۆ دەرەتانی نەتەوەی کورد پەیوەندی بەنەریتی کولتوری دێرینی ئێمە لەزێدەڕۆیی خۆبەکەمزانین و گەورەبینی بێگانەوە بێت، لەدنیای دیموکراسی و مافی مرۆڤ و یەکانگیربوونی بەرژەوەندییەکان لەسەردەمی ئەمڕۆدا، سیاسییەکان چ پاساوێکی بۆ دێننەوە، جگەلەوەی سیاسەت لە میانەی کۆمەڵایەتییەکەیدا وەك

پیاوەتی و کەسایەتی خۆیان دەبینن، نەك بەرژەوەندی نەتەوەیی.

هەڵوێستی خۆبەکەمزانین و پاڕانەوەی سیاسییەکانی کورد لەبەرامبەر دیپلۆماسی بێگانە، لەهەستی مرۆڤدا شتێك لەسەر ئەوان وێنا دەکات، ئەو زەبوونیەی کورد، کەئەوان دەری دەبڕن، جیا لە تێڕوانینی ڕاستەقینەی کورد، تێڕوانینی نوێنەرەکانی کوردە سەبارەت بەنەتەوەی خۆیان دوور لە تێڕوانینی بەرز و شکۆمەندانەی نەتەوەکەی خۆیان، کە بەهۆی سیاسەتی کڕوزانەوە بەرجەستە دەبێت.

کاتێك نوێنەرانی کورد لەبازنەی خۆبەکمزانی و پاڕانەوەدا لەبەرامبەر بێگانە خۆی بنوێنێ، بێگومان وای دەبینن پشتیوانی ئەوان لەئێمە تەنیا لەهەستی مرۆڤدۆستی خۆیانەوەیە و ئەوەی لەگەڵ ئێمە بیکەن و بیڵێن ڕەوایە، لەڕاستیشدا پێچەوانەیە، وەك وتمان پێویستە بەرزی و شکۆمەندی نوێنەرەکانی کورد، لەبەرامبەر بێگانەکان پارێزراوبێت، چونکە ئەو نوێنەری نەتەوەیەکە و پاراستنی ڕێز و شکۆمەندی نەتەوەکەی خۆی بەستراوە بەڕەفتاری ئەو، لەبەرئەوە نوێنەرانی کورد دەبێ هەوڵ بدەن لەسەر پەرەپێدانی بەرژەوەندی هاوبەش، دوور لەشێوازی پاڕانەوە و شەرمنی و خۆبەکەمزانین ڕەفتاربکەن، چونکە کوردستان خاڵی بەریەککەوتنی بەرژەوەندیەکانە، پێکھێنانی ئەم بەرژەوەندیانە لەلایەن سەرکردەکانی کورد لەنێوان نەتەوەی خۆمان و بێگانەدا هاوسەنگی لەبەرژەوەندییەکان ڕابگرن، بۆ ئەوەی لەدوای بەئامانج گەیشتنی کارەکایان لەنیوەی ڕێگا بەجێمان نەهێڵن.

ڕەسوڵ بۆسکێنی